

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Maa- ja metsätalousmaan kuivatus

Ville Salmio

17.4.2023

Maankuivatus maankäytön mahdollistajana

- Tavoitteena johtaa liikavesi pois ojitettavalta alueelta
 - Parantaa viljeltävän maan rakennetta ja kasvukuntoa sekä estää maan tiivistymistä ja viljelymaan eroosiota.
- Jaetaan perus- ja paikalliskuivatukseen:
 - Peruskuivatus: Valtaojien ja purojen kaivu ja perkaus. Mahdollistaa paikalliskuivatuksen.
 - Paikalliskuivatus: esim. peltojen piiri-, sarka- ja salaojitukset.
- Maankuivatuksella pitkät perinteet
 - Viitteitä 1300 luvulta, kultakausi sotien jälkeen 1950 – 1990.
 - Suomen pienvesiuomien yhteispituus arviolta yli 1,5 miljoonaa km.

Ojituksen ympäristövaikutuksia

- Aiheuttaa kiintoaine-, humus-, ravinne- ja happamuuskuormitusta ojitusalueen alapuolisiin vesistöihin
 - Kuormitus voi olla hyvin pitkäaikaista.
 - Voi heikentää vesistöjen tilaa.
- Vedenpidätyskyvyn heikentyminen, virtaamien äärevöityminen
 - Tulvariskien lisääntyminen.
- Maahan sitoutuneen hiilen vapautuminen ilmakehään
 - Ilmastonmuutoksen kiihtyminen.
- **Haittoja voidaan vähentää huolellisella suunnittelulla ja vesiensuojelutoimenpiteillä!**

Ojitusta ohjaava lainsäädäntö ja viranomaisten roolit

- **Vesilaki** 587/2011 (VL) ja Valtioneuvoston asetus vesitalousasioista 1560/2011.
- Vesilaissa on säädetty ojituksen **ilmoitusvelvollisuudesta** (VL 5:6) ja **luvanvaraisuudesta** (VL 5:3).
- **ELY-keskus**: vastaanottaa ojitusilmoitukset. Arvioi ojituksen luvanvaraisuuden ja kehottaa tarvittaessa ilmoituksen jättäjää hakemaan vesilain mukaista lupaa tai ojitustoimitusta. Käsittelee ojitustoimitukset.
- **Aluehallintovirasto (AVI)**: toimii vesilain lupaviranomaisena.
- **Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen**: ratkaisee kahdenväliset erimielisyydet, joka ei edellytä vesilain mukaista lupaa tai ojitustoimitusta (VL 5:5).

Ojitus on ilmoituksenvaraista toimintaa (1/2)

- **Muusta kuin vähäisestä ojituksesta on aina tehtävä ilmoitus ELY-keskukselle vähintään 60 vrk ennen toimenpiteeseen ryhtymistä (VL 5:6)**
 - Ojitus = Uuden ojan kaivaminen tai vanhan uoman suurentaminen.
 - Vähäinen = määritellään ojituksen laajuuden ja vaikutusten perusteella. Vähäisenä voidaan pitää esimerkiksi pienehkön metsäkappaleen ojitusta, rakennuspaikan kuivattamista ja siinä ojan tekemistä omalle maalle, vähäisen peltolohkon ojittamista, täydennysojittamista tai salaojitusta.
- Ojan kunnossapito = ojaan kertyneen aineksen poistaminen kajoamatta ojan syvyyteen tai leveyteen ei ole vesilain tarkoittamaa ojittamista. Kunnossapidosta tulee ilmoittaa, mikäli oja on muuttunut luonnontilaisen kaltaiseksi.
- **Pohjavesialueilla ja happamilla sulfaattimaillo ojitus ja ojien kunnossapito on aina ilmoituksenvaraista!**

Ojitus on ilmoituksenvaraista toimintaa (2/2)

- **Ojituksesta tulee ilmoittaa ELY-keskukselle myös näissä tilanteissa:**
- Mikäli ojitettavalla alueella on ojitusyhteisö ja ojan kunnossapito/peruskorjaus poikkeaa alkuperäisestä ojitusuunnitelmasta (ojan suurentaminen, kuivatussyvyyden lisääminen, ojan oikaiseminen).
- Ojitus toteutetaan Natura 2000 –verkostoon kuuluvalla alueella tai sellaisen läheisyydessä ja ojitus saattaa heikentää Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Ojituksen luvanvaraisuus

- Ojitus tarvitsee **vesilainmukaisen luvan**, mikäli se voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella tai vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia.
 - Tällaista haittaa voi olla esimerkiksi vesistön happamoituminen (ojittaminen happamalla sulfaattimaalla) tai ravinnekuormituksen kasvu.
- Ojitushankkeesta vastaava voidaan velvoittaa hakemaan myös jälkikäteen vesilain mukaista lupaa.

Ojitusyhteisöt (1/2)

- **Ojitusyhteisö** on yhteisen ojituksen toteuttamista varten perustettu **vesioikeudellinen yhteisö**
- Perustetaan yleensä **ojitustoimituksessa** (ELY-keskuksen käsittely).
- Ojitustoimitus tulee järjestää, mikäli ojitukseen ei tarvita vesilain mukaista lupaa ja jokin seuraavista kohdista täyttyy:
 - Ojitus aiheuttaa tulva-alueen poistamisen tai pienentämisen taikka vesien virtaamissuunnan huomattavaa muuttumista
 - Oja tehdään maantien, rautatien, kaapelin, kaasuputken, vesijohdon, lämpöputken tai viemärin alitse eikä alitettavan rakenteen omistaja ole antanut suostumusta ojitukseen
 - Yhteisestä ojituksesta ei voida sopia ja hyödynsaajia on vähintään kolme
 - Ojitustoimituksessa vahvistettua ojitus suunnitelmaa muutetaan, ojitusyhteisö perustetaan tai lakkautetaan tai käsiteltävä asia koskee ojitusyhteisön jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia

Ojitusyhteisöt (2/2)

- **Ojitusyhteisöllä oikeus** ja **velvollisuus** pitää valtaoijat ojitustoimituksessa vahvistetun suunnitelman mukaisessa kunnossa.
- Kunnossapitokustannukset jaetaan kuivatuksesta saatavan hyödyn mukaan.
- Ojitusyhteisö on pysyvä ja voidaan purkaa vain ojitustoimituksessa
 - Maanomistajalle voi tulla yllätyksenä, että kiinteistö kuuluu ojitusyhteisöön.
- **Ojitusyhteisöt –karttapalvelusta** voi selvittää, että kuuluuko kiinteistö ojitusyhteisöön: [Ojitusyhteisöt \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

Lisätietoja:

- [Vesi.fi > Maatalousmaan kuivatus](#)
- [Vesi.fi > Metsätalousmaan kuivatus](#)
- [Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen blogi | Metsäojitus – hoidathan paperiasiat ensin kuntoon!](#)

Muista ojituksen ilmoitusvelvollisuus!

**Huolehditään maankuivatuksesta yhdessä
kestävällä tavalla, luonnonarvot, vesienhoito ja
elinkeinot yhteensovittaen.**